

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO T.P HÀ NỘI
PHÒNG GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO HUYỆN THƯỜNG TÍN

MÃ SKKN
.....
.....

SÁNG KIẾN KINH NGHIỆM

TÊN ĐỀ TÀI:

**MỘT SỐ BIỆN PHÁP GIÚP HỌC SINH HỨNG THÚ
HỌC TẬP PHÂN MÔN LỊCH SỬ LỚP 5**

Lĩnh vực : LỊCH SỬ LỚP 5
Cấp học: Tiểu học

NĂM HỌC: 2014-2015

B. NỘI DUNG
CHƯƠNG I: NHỮNG VẤN ĐỀ VỀ CƠ SỞ LÝ LUẬN
CƠ SỞ THỰC TIỄN

I/ CƠ SỞ LÝ LUẬN

1. Ý nghĩa của việc tạo hứng thú trong học tập môn Lịch sử ở Tiểu học

Đại văn hào Macxim Goorki khái quát rằng: *“Tài năng, nói cho cùng là tình yêu đối với công việc”*. Thật vậy, muốn đạt được thành công ở bất kì một công việc nào cũng cần ở mỗi người sự hứng thú và niềm say mê với công việc ấy. Đối với việc giảng dạy và học tập Lịch sử cũng vậy. Chất lượng của môn học có được nâng lên hay không phụ thuộc rất nhiều vào hứng thú của HS đối với phân môn Lịch sử.

Nhiều chuyên gia đã nhận thấy rằng: giáo dục lịch sử thông qua các nhân vật lịch sử mang lại hiệu quả rất cao. Tôi thiết nghĩ, một trong những cách tạo hứng thú nhất cho các em HS (nhất là các em học sinh tiểu học) khi học lịch sử đó là việc **gây ấn tượng về các nhân vật lịch sử, sự kiện lịch sử, ...**

Thật vậy, tạo hứng thú cho người học luôn là một vấn đề quan trọng trong hoạt động dạy - học. Bởi vì dạy - học là hoạt động phức tạp, trong đó chất lượng, hiệu quả phụ thuộc vào chủ thể nhận thức là người học. Và điều này lại phụ thuộc vào nhiều yếu tố khác như: năng lực nhận thức, động cơ học tập, sự quyết tâm... và các yếu tố khách quan như: môi trường học tập, **người tổ chức quá trình dạy học**, sự hứng thú trong học tập, ... Ở đây tôi xin được quan niệm sự hứng thú trong học tập như là hệ quả của các yếu tố tương tác đó. Hứng thú là một trong những mặt biểu hiện của xu hướng nhân cách, nó có vai trò rất to lớn đối với hoạt động của con người nói chung và hoạt động nhận thức nói riêng. Hứng thú làm tăng hiệu quả của quá trình nhận thức, làm nảy sinh khát vọng hành động và hành động một cách say mê, sáng tạo, tăng năng suất làm việc ở mỗi người.

Trong hoạt động học tập, hứng thú là yếu tố quan trọng thôi thúc học sinh nắm bắt tri thức một cách nhanh hơn, sâu sắc hơn. Khi có hứng thú học một môn học nào đó, học sinh sẽ say mê trong nghiên cứu, học tập việc lĩnh hội tri thức trở nên dễ dàng hơn và ngược lại: khi nắm bắt được vấn đề, tức là hiểu được bài thì người học lại có thêm hứng thú học tập, nhờ đó kết quả học tập của họ ngày càng được nâng cao, phát triển một cách tích cực.

Chính vì vậy, việc tạo hứng thú học tập cho người học là một trong những yêu cầu nhất thiết đối với việc dạy học. Mặt khác, việc tạo hứng thú đối với học sinh trong môn Lịch sử lại càng cần thiết hơn nữa, bởi học Lịch sử là học cái “**đã xảy ra**”, ta không thể vận dụng tư duy liên tưởng, suy luận, ... để lĩnh hội chúng.

II/ MỤC ĐÍCH NGHIÊN CỨU

Đề tài nghiên cứu một số phương pháp dạy học mới có thể áp dụng để tạo hứng thú học tập phân môn Lịch sử cho học sinh lớp 5.

III/ ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU

- Thực trạng giảng dạy phân môn Lịch sử lớp 5.
- Các giải pháp tạo hứng thú cho HS lớp 5 khi học phân môn Lịch sử.

IV/ PHẠM VI NGHIÊN CỨU

- Đề tài tập trung nghiên cứu trong phạm vi lớp 5.

V/ KẾ HOẠCH NGHIÊN CỨU

- Đề tài được thực hiện nghiên cứu từ đầu năm học (tháng 9/ 2014); điều tra kết quả học tập thông qua các bài kiểm tra thường xuyên và định kì.

VI/ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

- Đề thực hiện được mục tiêu mà đề tài đặt ra, tôi sử dụng các phương pháp chủ yếu sau:
 - + Sử dụng phương pháp phân tích, tổng hợp để xây dựng cơ sở lí luận của đề tài.
 - + Tôi còn sử dụng phương pháp khảo sát, thống kê thông qua các test nhỏ hoặc bài kiểm tra của học sinh.
 - + Phương pháp chủ yếu và quan trọng nhất tôi áp dụng là PP thực nghiệm thông qua hệ thống bài giảng Lịch sử trên lớp của GV.

VII/ THỜI GIAN THỰC HIỆN

- Đề tài được tác giả nghiên cứu trong vòng 8 tháng (từ tháng 9/ 2014 đến tháng 4/2015).

A – ĐẶT VẤN ĐỀ

I/ LÝ DO CHỌN ĐỀ TÀI

Dân tộc Việt Nam ta có một nền văn hóa, một bề dày lịch sử lâu đời. Đó là những ngày đầu của vua Hùng dựng nước cho đến những năm tháng đấu tranh giữ nước và xây dựng Tổ quốc. Từng chặng đường, từng giai đoạn đã ghi lại những mốc son chói lọi, là niềm tự hào của cả dân tộc Việt Nam. Ai đã đi qua những chặng đường ấy luôn cảm thấy yêu quê hương và con người Việt Nam biết chừng nào. Thế hệ trẻ hôm nay sẽ viết tiếp những trang sử vàng cho dân tộc bằng tài năng, trí tuệ và nhiệt huyết của mình. Để làm được điều đó, trước hết các em phải yêu thích lịch sử quê hương, bởi vì “Yêu Sử chính là làm cho tâm hồn ta luôn hướng về đất nước”.

Ngay từ bậc tiểu học, ở lớp 4, lớp 5, các em đã được học lịch sử qua một phân môn rõ rệt mà không lồng ghép chung với bất cứ phân môn nào. Có chăng, đó là sự bổ sung thêm kiến thức Sử cho các em từ các phân môn khác (ví dụ: phân môn kể chuyện, đạo đức, tập làm văn, tập đọc....). Điều này càng cho chúng ta thấy, việc dạy Sử trong nhà trường là điều cần thiết và quan trọng không thể lơ là. Vậy làm thế nào để các em yêu thích môn lịch sử, các em tự tìm đến với lịch sử của dân tộc. Và đây cũng chính là niềm trăn trở của tất cả chúng ta, những người làm công tác “trồng người”.

Đối với bậc học Tiểu học, bậc học nền móng của toàn cấp học, có thể nói rằng, các em “yêu” lịch sử cũng bắt nguồn từ bậc học này mà “ghét” lịch sử cũng chính từ đây. Chúng ta có thể “thổi” tình yêu lịch sử cho các em một cách dễ dàng ngay trong giai đoạn học tập này.

Khi được hỏi *Vì sao em không thích học Lịch sử?* Nhiều học sinh đã nói rằng: môn học không hay, không thú vị vì khô khan, khó nhớ các mốc lịch sử. Vấn đề đặt ra ở đây phải chăng có liên quan đến vấn đề “hứng thú trong học tập”? Làm thế nào để các em học sinh (từ bậc Tiểu học đến THPT) không quay lưng lại với Lịch sử? Làm thế nào để thế hệ trẻ yêu thích Lịch sử dân tộc?

Là một giáo viên, nhận thức được tầm quan trọng của việc dạy học phân môn Lịch sử trong nhà trường Tiểu học, tôi luôn trăn trở, mong muốn tìm ra cách dạy những bài Lịch sử khô khan khó nhớ, biến chúng thành những câu chuyện hấp dẫn và thú vị, hay thành những trò chơi lí thú đối với các em học sinh lớp 5. Chính vì vậy, trong khuôn khổ bài viết này, tôi xin được chia sẻ cùng các đồng nghiệp đề tài **“Một số biện pháp giúp học sinh hứng thú học tập phân môn lịch sử lớp 5”**

MỤC LỤC

Nội dung

A. ĐẶT VẤN ĐỀ	3
I. LÝ DO CHỌN ĐỀ TÀI	3
II. MỤC ĐÍCH NGHIÊN CỨU	4
III. ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU	4
IV. PHẠM VI NGHIÊN CỨU	4
V. KẾ HOẠCH NGHIÊN CỨU	4
VI. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	4
VII. THỜI GIAN THỰC HIỆN	4
B. NỘI DUNG	5
CHƯƠNG I: NHỮNG VẤN ĐỀ VỀ CƠ SỞ LÝ LUẬN – CƠ SỞ THỰC TIỄN	5
I. CƠ SỞ LÝ LUẬN	5
II. CƠ SỞ THỰC TIỄN	7
CHƯƠNG II. THỰC TRẠNG	10
I. THỰC TRẠNG DẠY CỦA GIÁO VIÊN	10
II. THỰC TRẠNG HỌC TẬP CỦA HỌC SINH	10
CHƯƠNG III: CÁC BIỆN PHÁP	11
I. BIỆN PHÁP 1: SỰ CHUẨN BỊ CỦA GV VÀ HS	11
II. BIỆN PHÁP 2: ÁP DỤNG MỘT SỐ PPDH CÓ HIỆU QUẢ VÀO DẠY HỌC LỊCH SỬ LỚP 5	12
III. BIỆN PHÁP 3: DẠY HỌC THÔNG QUA MỘT SỐ HOẠT ĐỘNG NGOẠI KHOẢ, THAM QUAN DI TÍCH LỊCH SỬ, VĂN HOÁ	17
CHƯƠNG III: KẾT QUẢ	29
C. PHÂN KẾT LUẬN CHUNG – ĐỀ XUẤT	30
I. PHÂN KẾT LUẬN CHUNG	30
II. Ý KIẾN ĐỀ XUẤT	30
TÀI LIỆU THAM KHẢO	32

B. NỘI DUNG

CHƯƠNG I: NHỮNG VẤN ĐỀ VỀ CƠ SỞ LÝ LUẬN CƠ SỞ THỰC TIỄN

I/ CƠ SỞ LÝ LUẬN

1. Ý nghĩa của việc tạo hứng thú trong học tập môn Lịch sử ở Tiểu học

Đại văn hào Macxim Goorki khái quát rằng: *"Tài năng, nói cho cùng là tình yêu đối với công việc"*. Thật vậy, muốn đạt được thành công ở bất kì một công việc nào cũng cần ở mỗi người sự hứng thú và niềm say mê với công việc ấy. Đối với việc giảng dạy và học tập Lịch sử cũng vậy. Chất lượng của môn học có được nâng lên hay không phụ thuộc rất nhiều vào hứng thú của HS đối với phân môn Lịch sử.

Nhiều chuyên gia đã nhận thấy rằng: giáo dục lịch sử thông qua các nhân vật lịch sử mang lại hiệu quả rất cao. Tôi thiết nghĩ, một trong những cách tạo hứng thú nhất cho các em HS (nhất là các em học sinh tiểu học) khi học lịch sử đó là việc **gây ấn tượng về các nhân vật lịch sử, sự kiện lịch sử, ...**

Thật vậy, tạo hứng thú cho người học luôn là một vấn đề quan trọng trong hoạt động dạy - học. Bởi vì dạy - học là hoạt động phức tạp, trong đó chất lượng, hiệu quả phụ thuộc vào chủ thể nhận thức là người học. Và điều này lại phụ thuộc vào nhiều yếu tố khác như: năng lực nhận thức, động cơ học tập, sự quyết tâm... và các yếu tố khách quan như: môi trường học tập, **người tổ chức quá trình dạy học**, sự hứng thú trong học tập, ... Ở đây tôi xin được quan niệm sự hứng thú trong học tập như là hệ quả của các yếu tố tương tác đó. Hứng thú là một trong những mặt biểu hiện của xu hướng nhân cách, nó có vai trò rất to lớn đối với hoạt động của con người nói chung và hoạt động nhận thức nói riêng. Hứng thú làm tăng hiệu quả của quá trình nhận thức, làm nảy sinh khát vọng hành động và hành động một cách say mê, sáng tạo, tăng năng suất làm việc ở mỗi người.

Trong hoạt động học tập, hứng thú là yếu tố quan trọng thôi thúc học sinh nắm bắt tri thức một cách nhanh hơn, sâu sắc hơn. Khi có hứng thú học một môn học nào đó, học sinh sẽ say mê trong nghiên cứu, học tập việc lĩnh hội tri thức trở nên dễ dàng hơn và ngược lại: khi nắm bắt được vấn đề, tức là hiểu được bài thì người học lại có thêm hứng thú học tập, nhờ đó kết quả học tập của họ ngày càng được nâng cao, phát triển một cách tích cực.

Chính vì vậy, việc tạo hứng thú học tập cho người học là một trong những yêu cầu nhất thiết đối với việc dạy học. Mặt khác, việc tạo hứng thú đối với học sinh trong môn Lịch sử lại càng cần thiết hơn nữa, bởi học Lịch sử là học cái "đã xảy ra", ta không thể vận dụng tư duy liên tưởng, suy luận, ... để lĩnh hội chúng.

Trên cơ sở những phân tích trên, tôi xin đi đến định nghĩa về hứng thú học môn Lịch sử như sau: Hứng thú học môn Lịch sử là thái độ lựa chọn đặc biệt của HS đối với quá trình lĩnh hội, có sự hiểu biết và vận dụng những tri thức Lịch sử trong quá trình học tập cũng như trong cuộc sống, do thấy được sự hấp dẫn và ý nghĩa thiết thực của môn Lịch sử đối với bản thân.

2. Những yếu tố ảnh hưởng tới hứng thú của HS lớp 5

*** Yếu tố chủ quan (bên trong):**

- Trình độ phát triển trí tuệ của HS là cơ sở cần thiết để phát triển hứng thú học môn Lịch sử ở các em.

- Thái độ đối với việc học tập môn Lịch sử.

*** Những yếu tố khách quan (bên ngoài):**

- Điều kiện vật chất cần thiết để dạy học có hiệu quả: bao gồm các tài liệu, sách vở, đồ dùng học tập phục vụ cho môn học, trang thiết bị dạy học, phương tiện,... của nhà trường. Đây là yếu tố cần thiết để HS học tập có kết quả.

- Hoàn cảnh, môi trường học tập:

+ Môi trường gia đình: Thái độ của cha mẹ đối với việc học tập môn Lịch sử.

+ Tập thể HS: Trong tập thể, nếu HS tích cực hoạt động cùng nhau, tạo nên bầu không khí tâm lý tích cực, làm nảy sinh niềm vui, cùng tham gia bài học tạo nên hứng thú trong việc học tập môn Lịch sử.

+ Giáo viên: đó là trình độ chuyên môn, năng lực sư phạm, lòng say mê nhiệt tình, sự hứng thú với nghề nghiệp của GV đối với môn Lịch sử, đặc biệt là phương pháp dạy học... ảnh hưởng cơ bản đến sự phát triển hứng thú học tập của HS.

Tóm lại, hứng thú học môn Lịch sử của HS tiểu học nảy sinh và phát triển dưới ảnh hưởng qua lại của tổ hợp những yếu tố chủ quan và những yếu tố khách quan nhất định. Do đó, muốn hình thành và phát triển hứng thú học môn Lịch sử cho HS, cần phải chú ý cả những yếu tố bên trong, cũng như những yếu tố bên ngoài, đặc biệt là cần chú ý đến vai trò “chủ đạo của người GV” mà cụ thể là phương pháp dạy học mà người giáo viên sử dụng.

3. Đặc điểm tâm sinh lý của học sinh lớp 5:

HS lớp 5 là lứa tuổi *cuối tuổi tiểu học*, tương tượng tái tạo đã bắt đầu hoàn thiện, từ những hình ảnh cũ, trẻ đã tái tạo ra những hình ảnh mới. Tương tượng sáng tạo tương đối phát triển ở giai đoạn cuối tuổi tiểu học. Đặc biệt, tương tượng của các em trong giai đoạn này bị chi phối mạnh mẽ bởi các **xúc cảm, tình cảm**, những hình ảnh, sự việc, hiện tượng đều gắn liền với các **rung động tình cảm** của các em.

Ở giai đoạn này, trẻ dần hình thành kỹ năng tổ chức, điều chỉnh chú ý của mình. Trong sự chú ý của trẻ đã bắt đầu xuất hiện giới hạn của yếu tố thời gian, trẻ đã định lượng được khoảng thời gian cho phép để làm một việc nào đó và cố gắng hoàn thành công việc trong khoảng thời gian quy định.

Việc ghi nhớ có chủ định ở lứa tuổi này còn phụ thuộc vào nhiều yếu tố như mức độ tích cực tập trung trí tuệ của các em, **sức hấp dẫn** của nội dung tài liệu, yếu tố tâm lý tình cảm hay **hứng thú** của các em...

Nắm được những đặc điểm này sẽ giúp GV thiết kế bài giảng Lịch sử một cách phù hợp và hiệu quả.

II/ CƠ SỞ THỰC TIỄN

Trong quá trình dạy học, tôi nhận thấy ở HS lớp 5 một số biểu hiện hứng thú học môn Lịch sử như sau: những biểu hiện này khá phong phú, đa dạng và nhiều khi còn phức tạp, chúng có thể đan xen vào nhau. Đó là:

1. Biểu hiện về mặt xúc cảm: HS có xúc cảm tích cực (yêu thích, say mê,...) đối với môn Lịch sử; yêu thích môn Lịch sử, coi việc học Lịch sử là niềm vui, niềm hạnh phúc.

2. Biểu hiện về mặt nhận thức: HS nhận thức đầy đủ, rõ ràng những nguyên nhân của sự yêu thích trên liên quan đến đối tượng của hoạt động học Lịch sử (nội dung và phương pháp học), hoặc gián tiếp liên quan đến đối tượng trên (Lịch sử được ứng dụng nhiều trong thực tiễn, giáo viên dạy hay)...

3. Biểu hiện về mặt hành động: HS biểu hiện bằng các hành động học tập tích cực: Cụ thể:

- Trong giờ lên lớp: Say mê học tập, chăm chú nghe giảng; ghi chép bài đầy đủ, cẩn thận; tích cực suy nghĩ, hăng hái phát biểu xây dựng bài, hay nêu thắc mắc với GV tích cực làm việc cùng nhóm để hoàn thành nhiệm vụ.

- Ở ngoài lớp và về nhà: Học bài, làm bài đầy đủ; tự giác làm bài tập; tự sưu tầm, đọc thêm nhiều tài liệu, sách báo có liên quan đến môn Lịch sử; tham gia các hoạt động ngoại khóa về Lịch sử, ...

4. Biểu hiện về mặt kết quả học tập: Kết quả học tập đạt loại khá, giỏi về môn học kiểu logic, bởi lịch sử là một chuỗi những sự kiện bất ngờ khác nhau; khả năng diễn đạt bằng ngôn ngữ nói và viết tốt, ...

IV/ KHÁI QUÁT VỀ PHÂN MÔN LỊCH SỬ LỚP 5

1. Vai trò môn Lịch sử lớp 5

Cung cấp cho học sinh các sự kiện, hiện tượng, nhân vật lịch sử từ giữa TK XIX đến nay, cụ thể là thời kỳ kháng chiến chống Pháp và kháng chiến chống Mỹ cứu nước. Qua đó cho học sinh thấy được Lịch sử của đất nước ta trong những năm kháng chiến ác liệt đó, một đất nước nghèo chịu sự ảnh hưởng

"Một số biện pháp giúp học sinh hứng thú học tập phân môn lịch sử Lớp 5"

của chế độ phong kiến nặng nề đã đứng lên giành chiến thắng từ tay của bọn chủ nghĩa đế quốc như thế nào. Biết được công ơn to lớn mà cha ông ta đã hi sinh để dành độc lập. Từ đó hình thành ở các em lòng yêu nước, lòng tự hào dân tộc, để các em hình thành và phát triển nhân cách đúng đắn.

2. Đặc điểm nội dung chương trình môn Lịch sử lớp 5

Nội dung chương trình: cung cấp cho học sinh một số kiến thức cơ bản, thiết thực về: Các sự kiện, hiện tượng, nhân vật lịch sử tiêu biểu tương đối có hệ thống theo dòng thời gian của lịch sử Việt Nam từ giữa TK XIX đến nay, cụ thể như sau:

* Phân môn lịch sử ở lớp 5 gồm 32 tiết chính khoá và 2 tiết Lịch sử địa phương;

- 32 tiết chính khoá tập trung tìm hiểu về các nhân vật lịch sử và sự kiện chính sau:

a) Dạng bài có nội dung về tình hình chính trị - kinh tế, văn hoá, xã hội gồm:

- Xã hội Việt Nam cuối thế kỉ XIX đầu thế kỉ XX
- Vượt qua tình thế hiểm nghèo
- Hậu phương những năm sau chiến dịch Biên giới
- Nước nhà bị chia cắt
- Nhà máy hiện đại đầu tiên của nước ta
- Hoàn thành thống nhất đất nước
- Xây dựng nhà máy thuỷ điện Hoà Bình

b) Dạng bài về các nhân vật lịch sử:

- "Bình Tây đại nguyên soái" Trương Định
- Nguyễn Trường Tộ mong muốn đổi mới đất nước
- Phan Bội Châu và phong trào Đông Du
- Quyết chí ra đi tìm đường cứu nước.

b) Sự kiện lịch sử:

*** Hơn 80 năm chống thực dân Pháp (1858 - 1945)**

- Xô Viết Nghệ Tĩnh.
- Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời.
- Cách mạng tháng Tám năm 1945.
- Bác Hồ đọc tuyên ngôn Độc lập (2/9/1945).
- "Thà hy sinh tất cả, chứ nhất định không chịu mất nước".

***Chín năm kháng chiến chống Pháp (1945 - 1954):** với các chiến dịch quân sự lớn:

- Chiến dịch Việt Bắc (1947); Chiến dịch Thu Đông (1950)

"Một số biện pháp giúp học sinh hứng thú học tập phân môn lịch sử Lớp 5"

- Chiến thắng Điện Biên Phủ.

* **Kháng chiến chống Mỹ và xây dựng đất nước (1954 - 1975)**

- Bến Tre đồng khởi.

- Đường Trường Sơn

- Sấm sét đêm giao thừa.

- "Chiến thắng Điện Biên Phủ trên không".

- Lễ kí Hiệp định Pa-ri.

- Tiến vào Dinh Độc Lập.

* Ngoài ra còn 3 bài thuộc dạng bài ôn tập: Bài 11, bài 18 và bài 29.

* Trong chương trình còn có 2 tiết Lịch sử dành cho địa phương

Nội dung chương trình được xây dựng khá vừa sức, phù hợp với mức tiếp thu của HS. Tuy nhiên, tư liệu lịch sử được cung cấp khá bao quát, các sự kiện được đề cập chưa đủ sức hấp dẫn đối với học sinh lớp 5.

3. Tìm hiểu một số PPDH các dạng bài Lịch sử lớp 5

Như đã nói, đặc trưng nổi bật của nhận thức lịch sử là con người không thể tri giác trực tiếp những gì thuộc về quá khứ. Vì vậy, nhiệm vụ đầu tiên và tất yếu của bộ môn Lịch sử ở Trường phổ thông là "tái tạo lịch sử", tức là cho HS tiếp nhận những thông tin từ nguồn sử liệu. Vậy tái tạo lịch sử bằng những phương thức nào? Trước hết phải kể đến lời nói sinh động, giàu hình ảnh của GV. Chính vì vậy PPDH hữu hiệu cần được sử dụng đó là:

- PP tường thuật, miêu tả và PP kể chuyện kết hợp với PP trực quan.

- Ngoài ra cũng cần tổ chức các hoạt động học tập độc lập hay thảo luận nhóm để HS tự suy nghĩ, tìm tòi, phát hiện kiến thức.

- PP đóng vai cũng được coi là một trong những phương pháp tạo hứng thú rất hiệu quả đối với HS.

Giới	Điểm	Khả	Điểm	Điểm	Điểm	Điểm	Điểm
10	27/3	17	20	24,3%			

Kết quả cho thấy số lượng HS trong lớp còn cao, vẫn còn 1/3 HS chưa đạt yêu cầu môn học. Khi 1/3 không đạt đích của môn học thì kết quả học tập thấp là điều dễ hiểu. Hơn thế nữa, việc HS không hứng thú trong các giờ học không hình được sinh động về các sự kiện lịch sử đã diễn ra khiến các em rất xa sẽ để lại cho các em có thói quen ỷ lại, thụ động. Nếu từ nay trở đi phải

CHƯƠNG II:

THỰC TRẠNG DẠY VÀ HỌC PHÂN MÔN LỊCH SỬ Ở KHỐI 5

I/ THỰC TRẠNG DẠY CỦA GV:

- Thực tế cho thấy, đa số giáo viên chỉ dùng một phương pháp đã cũ là thuyết trình cốt sao cho học sinh chỉ cần nhớ tên nhân vật và sự kiện lịch sử là đủ.
- Việc nghiên cứu tư liệu lịch sử để giảng dạy còn nhiều hạn chế, chỉ giới hạn kiến thức trong SGK, điều đó làm cho việc truyền thụ kiến thức không được sâu sắc.
- GV “ngại” vận dụng các phương pháp mới như: trò chơi lịch sử; sắm vai,... nên tiết học khá tẻ nhạt, không hấp dẫn được HS.
- Việc ứng dụng công nghệ thông tin vào dạy học chưa thường xuyên và hiệu quả.

II/ THỰC TRẠNG HỌC CỦA HỌC SINH:

Học sinh học môn lịch sử thường tiếp thu một cách thụ động, chỉ đọc và nhớ một số thông tin trong SGK để đạt điểm khá giỏi trong các kì kiểm tra. Có thể nói rằng, HS của chúng tôi đang học lịch sử một cách “vô cảm”.

Tôi đã tiến hành khảo sát về mức độ hứng thú đối với một số môn học của nhóm nghiên cứu 37 học sinh lớp và thu được kết quả như sau:

Cấp độ Môn học	Thích	Tỷ lệ	Bình thường	Tỷ lệ	Không thích	Tỷ lệ
Môn Toán	25	67,5%	8	21,6%	4	10,8%
Môn Tiếng Việt	19	51,3 %	11	29,7%	7	18,9%
Phân môn Lịch sử	12	32,4 %	16	43%	9	24,3%

- Bảng số liệu đã giúp ta thấy được số học sinh yêu thích môn Lịch sử thấp hơn hẳn hai môn Toán và Tiếng Việt, điều đó phần nào phản ánh được thực trạng dạy và học tập môn Lịch sử ở khối lớp 5 của Trường hiện nay.

- Tôi cũng đã tiến hành bài khảo sát chất lượng đầu năm đối với phân môn Lịch sử tại lớp 5, kết quả như sau:

Giỏi	Tỉ lệ	Khá	Tỉ lệ	TB	Tỉ lệ	Yếu	Tỉ lệ
10	27%	17	46%	9	24,3%	1	2,7%

- Kết quả cho thấy số lượng HS trung bình còn cao, vẫn còn HS đạt chất lượng yếu môn học. Khi HS không thấy thích thú với môn học thì kết quả học tập thấp là điều dễ hiểu. Hơn thế nữa, việc HS không hứng thú trong các giờ lịch sử; không hình dung được sinh động về các sự kiện lịch sử đã diễn ra cách các em rất xa sẽ dễ tạo cho các em có thói quen ỷ lại, thụ động. Nếu cứ tiếp tục phát

CHƯƠNG III: CÁC GIẢI PHÁP

I/ BIỆN PHÁP 1: SỰ CHUẨN BỊ CỦA GV VÀ HS

1/ Đối với GV

- Việc chuẩn bị kĩ nội dung bài sẽ giúp cho nội dung bài học được sâu sắc, đạt hiệu quả cao. Ngoài ra, người GV cần lưu ý nắm chắc tiến trình của một bài học lịch sử theo mô hình đổi mới PP, đó là:

1.1. Định hướng mục tiêu, xác định nhiệm vụ học tập; chuẩn bị đồ dùng dạy học.

- Đầu giờ học GV cần có những định hướng cụ thể đối với nội dung bài học. Muốn làm tốt được điều này, theo tôi người GV cần lưu ý:

+ Lời dẫn phải xúc tích

+ Phải đề cập tới cốt lõi của bài học

+ Tạo ấn tượng, gợi trí tò mò cho HS

1.2. Tổ chức cho HS tiếp cận các nguồn sử liệu

- Đây là khâu cực kì quan trọng của quá trình nhận thức lịch sử. Ở bước này có thể thực hiện bằng các biện pháp sau:

+ GV trình bày các sự kiện, sự việc, hiện tượng bằng PP tường thuật, miêu tả, kể chuyện kết hợp với các phương tiện trực quan.

+ Hoặc HS làm việc với các sự kiện được trình bày trong SGK.

1.3 Tổ chức cho HS làm việc, tự giải quyết các nhiệm vụ học tập.

Ở bước này, HS có thể trình bày ý kiến cá nhân, hoặc trao đổi trong nhóm để tìm ra ý kiến chung.

1.4. Kết luận vấn đề

- GV cho HS nhận xét, đánh giá những ý kiến cá nhân hoặc nhóm và bổ sung.

- Khẳng định kết quả học tập của HS

- Chốt lại những vấn đề cần nắm chắc

2/ Sự chuẩn bị của HS

- Phát huy vai trò chủ động trong hoạt động học qua việc sưu tầm những tư liệu, thu thập thông tin từ những người thân, bạn bè, môi trường sống quanh các em, mạnh dạn trao đổi, nêu ý kiến thắc mắc, tham gia các hoạt động ngoại khóa "Về nguồn", bởi đây là những minh chứng thiết thực nhất cho những bài lịch sử mà các em đã học.

- Đối với HS lớp 5 GV có thể yêu cầu các em chuẩn bị bài trước với một số nội dung như: tìm hiểu thêm thông tin về các nhân vật, sự kiện thông qua sách báo, Internet, sưu tầm tranh ảnh tư liệu, ... để bài học được diễn ra sôi nổi, hào hứng, và quan trọng hơn là các em được chủ động lĩnh hội kiến thức.

II/ BIỆN PHÁP 2: ÁP DỤNG MỘT SỐ PPDH CÓ HIỆU QUẢ VÀO DẠY HỌC LỊCH SỬ

2.1 Phương pháp trực quan Áp dụng đối với những bài có nội dung về nhân vật lịch sử

Trong chương trình SGK- Lịch sử lớp 5 Dạng bài này có ở các bài: bài 1; bài 2; bài 5; bài 61. Các bài có nội dung đề cập tới các cuộc khởi nghĩa, kháng chiến, chiến thắng, chiến dịch, phản công, tiến công (các bài:)

Ví dụ: Khi dạy bài "Bài 6: Quyết chí ra đi tìm đường cứu nước" (tr 15)

- Giới thiệu bài: Mở đầu cho bài học giáo viên dán hình ảnh bến Nhà Rồng và hỏi: Đố các em biết hình ảnh trên là địa danh nào?

+ HS sẽ hào hứng trả lời, lôi cuốn các em tham gia vào tiết học, tìm hiểu xem bức tranh trên là địa danh nào.

Sau đó GV dùng nó để giới thiệu bài mới. Hình 1: Bến Nhà Rồng HD: Tìm hiểu về Nguyễn Tất Thành (ngày sinh, quê quán) - Dựa vào SGK yêu cầu HS cho biết về ngày sinh của Nguyễn Tất Thành? - Sau khi học sinh trả lời GV dán hình ảnh Nguyễn Tất Thành lên bảng kèm theo chú thích về ngày sinh. Lưu ý bức ảnh này được chụp vào khoảng thời gian năm 1911, lúc Người 21 tuổi.

- Về quê quán: GV treo bản đồ, yêu cầu HS chỉ quê Bác trên bản đồ. --> Áp dụng phương tiện trực quan là bản đồ vào dạy học, các em sẽ có sự tri giác cụ thể hơn, có thể ghi nhớ và khắc sâu được nội dung hơn. Hình 2: Nguyễn Tất Thành (1890 – 1969) Hình 3: Bản đồ Việt Nam

- Giới thiệu một số hình ảnh về quê hương của Bác cho HS xem : Hình 4: Làng Hoàng Trù quê ngoại Hình 5: Làng Sen quê nội Hình 6: Ngôi nhà Bác sống thời niên thiếu Hình 7: Nhà sàn của Bác

+ Qua các hình ảnh này HS sẽ thấy được Bác sinh ra từ vùng quê của xứ Nghệ nghèo khổ : " Làng Sen đông khổ thay quần. Ít cơm nhiều cháo xoay quần quanh năm" --> Với những hình ảnh sinh động, đa dạng và phong phú đó sẽ động mãi trong kí ức HS, các em sẽ thích thú với tiết học Lịch sử vì kiến thức chẳng hề khô khan mà trái lại rất dễ nhớ.

*** Ví dụ:** " Bài 26: Tiến vào dinh Độc Lập" (tr 55) HD: Trình bày chiến dịch Hồ Chí Minh lịch sử và cuộc tấn công vào Dinh Độc lập.

- GV trình bày trận đánh trên sơ đồ chiến lược cho HS dễ hình dung: Chiến dịch Hồ Chí Minh bắt đầu vào lúc 17 giờ ngày 26/4/1975. Quân ta chia làm 5 cánh quân tiến vào Sài Gòn. Tại mũi tiến công phía Đông, dẫn đầu là lữ đoàn xe tăng 203 Hình 8: Sơ đồ chiến dịch HCM. Hình 9: Xe tăng 843 tiến vào dinh Bộ chỉ huy chiến dịch giao nhiệm vụ cho lữ đoàn phối hợp với đơn vị bạn cắm lá cờ lên nóc Dinh Độc Lập. Chiếc xe tăng 843 của đồng chí Bùi Quang

"Một số biện pháp giúp học sinh hứng thú học tập phân môn lịch sử Lớp 5"

Thận đi đầu,...xe tăng 843 lao vào công phụ và bị kẹt lại. Xe tăng 390 lập tức húc đổ cổng chính tiến thẳng vào. Hình 10: Lữ đoàn xe tăng 203 tiến vào dinh; Hình 11: Xe tăng 390 húc đổ cổng dinh Lá cờ tung bay trên nóc dinh Độc Lập, Tiếng reo hò sung sướng mừng giờ phút lịch sử đất nước được thống nhất và độc lập. Bắc Nam sum họp một nhà. Qua đó các em thấy được sự hào hùng, oanh liệt trong chiến dịch này. Những hình ảnh đó sẽ khắc sâu vào trí nhớ của các em.

- Kết thúc phần trình bày trận đánh bằng lời GV cho HS xem 1 đoạn video về Tiến vào Dinh Độc Lập (Ở bài dạy này GV nên sử dụng phương tiện dạy học hiện đại là bài giảng điện tử cho có hiệu quả và khoa học hơn).

2.2 Phương pháp quan sát

a) Bài học có nội dung về tình hình kinh tế- chính trị, văn hoá- xã hội... (Trong chương trình lớp 5 là các bài: bài 4; bài 12; bài 13; bài 16; bài 19; bài 21; bài 27 và bài 28).

* Ví dụ: " Bài 12: Vượt qua tình thế hiểm nghèo" (tr 24) HĐ: Tìm hiểu hoàn cảnh nước ta sau cách mạng tháng Tám:

-Yêu cầu HS đọc trong sách giáo đoạn "Từ cuối 1945 -> nghìn cân treo sợi tóc", kết hợp với việc quan sát các bức hình sau trả lời câu hỏi: Hoàn cảnh nước ta lúc đó có những khó khăn, nguy hiểm gì? Hình 12: Quân Pháp ở Sài Gòn 1945. Hình 13: Quân Anh đến Sài Gòn 9/1945. Hình 14: Quân Trung Quốc dân đảng. Hình 15: Xương của các nạn nhân trận đói 1945 được cải táng (Hà Nội). Hình 16: Dân đói năm 1945.

* Ví dụ : " Bài 22 : Đường Trường Sơn" HĐ : Tìm hiểu về đường Trường Sơn, GV cho HS quan sát những hình ảnh dưới đây và đặt câu hỏi : có em nhận xét gì về khi quan sát những hình ảnh dưới -->Phương pháp này giúp cho HS có biểu tượng sinh động, cụ thể về sự kiện lịch sử, kết hợp với việc đối chiếu với sách giáo khoa, phân tích, tổng hợp để tìm ra câu trả lời chứ không phải chỉ tưởng tượng suông và đọc sách trả lời; mang cái nhìn cụ thể cho HS, bồi dưỡng cảm xúc, tình cảm yêu nước, thương nòi cho học sinh.

* Lưu ý: Ở Tiểu học, mục tiêu quan sát phải đơn giản, phù hợp với trình độ nhận thức của học sinh.

2.3 Phương pháp hỏi đáp

- Nếu việc dạy học chỉ đơn thuần truyền thụ kiến thức, thầy đọc trò chép, không phát huy được tính tích cực chủ động học tập của học sinh thì học sinh sẽ nhanh cảm thấy chán nản, mệt mỏi, bị thụ động. Vận dụng phương pháp hỏi đáp vào dạy học Lịch sử là một trong những cách dạy học hữu hiệu tạo hứng thú học tập cho học sinh. Vì phương pháp này kích thích tính tích cực, độc lập sáng tạo

"Một số biện pháp giúp học sinh hứng thú học tập phân môn lịch sử Lớp 5"

trong học tập, bồi dưỡng học sinh năng lực diễn đạt bằng lời nói và làm không khí lớp học sôi nổi.

* Ví dụ: " Bài 12: **Vượt qua tình thế hiểm nghèo**" (tr 24)

- Chủ tịch Hồ Chí Minh đã làm gì để giải quyết nạn đói, nạn dốt và giặc ngoại xâm? (Lập " Hũ gạo cứu đói", tổ chức " Ngày đồng tâm", Kêu gọi tăng gia sản xuất với khẩu hiệu: " Không một tấc đất bỏ hoang!", " Tấc đất tấc vàng", Phát động " Tuần lễ vàng". Phát động phong trào xoá nạn mù chữ; Ngoại giao mềm dẻo, khôn khéo...).

- Kết quả của những biện pháp đó là gì? (Từng bước đẩy lùi giặc đói, giặc dốt và giặc ngoại xâm). --> Đặt ra những câu hỏi yêu cầu HS phải tìm tòi, phải có cảm nhận riêng của mình. Khi trả lời được HS sẽ cảm thấy phấn khởi vì trình độ, khả năng của mình so với những bạn khác, các em sẽ có hứng thú học tập tiếp tục chú ý nghe giảng, trả lời các câu hỏi. Những HS còn lại sẽ noi theo, muốn trả lời được như bạn để khẳng định mình. Từ đó sẽ tạo nên không khí học tập sôi nổi, vui tươi.

***Lưu ý** : Câu hỏi đưa ra phải rõ ràng, dễ hiểu xoáy vào trọng tâm để tất cả HS đều hiểu được yêu cầu của câu hỏi.

- Cần đặt câu hỏi cho mọi học sinh trong lớp, tức là câu hỏi có nhiều mức độ, khó, dễ, trung bình.

- Cần chú ý lắng nghe câu trả lời của các em khi cần có thể nhận xét, bổ sung, sửa chữa để hoàn thiện nội dung câu trả lời cho các em.

2.4 Phương pháp tường thuật, miêu tả

- Áp dụng với các bài về sự kiện lịch sử

- Ví dụ: bài **Chiến thắng lịch sử ĐBP**: GV cần miêu tả chi tiết về địa hình lòng chảo Điện Biên Phủ; cảnh kéo pháo lên đèo; tường thuật sinh động 3 đợt tấn công của quân ta và đặc biệt là miêu tả sống động cảnh tướng Đờ-cát cùng binh lính Pháp xin hàng, ...

2.4 Phương pháp kể chuyện :

Với PP này, nếu GV khéo léo sẽ tạo được hứng thú rất tốt cho học sinh.

HS Tiểu học rất thích nghe kể chuyện, vận dụng phương pháp kể chuyện vào dạy học sẽ giúp các em tiếp thu kiến thức một cách nhẹ nhàng, dễ nhớ, và thú vị.

a) Áp dụng với những dạng bài có nội dung về nhân vật lịch sử: (Dạng bài này có ở các bài: bài 1; bài 2; bài 5; bài 6).

Giáo viên có thể vừa là người dẫn chuyện, trực tiếp kể chuyện có thể là người dẫn dắt, gợi ý giúp học sinh nắm vững cốt truyện. Ngoài ra có thể cho học sinh sắm vai để kể lại câu chuyện.

“Một số biện pháp giúp học sinh hứng thú học tập phân môn lịch sử Lớp 5”

* **Ví dụ:** Khi dạy bài “**Quyết chí ra đi tìm đường cứu nước**” giáo viên có thể dùng phương pháp kể chuyện để tìm hiểu về quê hương và thời niên thiếu của Bác. Thông qua câu chuyện “Nguyễn Tất Thành 5 tuổi đi theo cha mẹ vào Huế”. Nội dung câu chuyện là cuộc sống nghèo khó của tuổi thơ ở vùng quê nghèo, và truyền thống hiếu học của gia đình Bác.

* **Ví dụ:** “ Bài 17: **Chiến thắng Lịch sử Điện Biên Phủ**” (tr 37) HD: Kể về những tấm gương trong cuộc kháng chiến Điện Biên Phủ. GV dùng phương pháp kể chuyện kể cho HS nghe câu chuyện anh hùng Tô Vĩnh Diện lấy thân mình chèn pháo, Phan Đình Giót lấp lỗ châu mai, Bế Văn Đàn lấy thân mình làm giá súng,...

+ **Bế Văn Đàn lấy thân mình làm giá súng:** Bế Văn Đàn là người dân tộc Tày, quê Cao Bằng, xuất thân trong một gia đình nghèo có truyền thống cách mạng, cha làm thợ mỏ, mẹ mất sớm, lớn lên đồng chí tham gia hoạt động du kích. Chiến dịch Đông Xuân (1953 – 1954) đồng chí Bế Văn Đàn làm liên lạc tiểu đoàn. Mặc cho bom rơi, đạn nổ, đồng chí đã dũng cảm vượt qua lưới đạn dày đặc của địch, xuống truyền đạt mệnh lệnh cho đại đội kịp thời, chính xác. Trong khi đó, trận chiến đấu diễn ra ngày càng ác liệt hơn, đồng chí được lệnh ở lại đại đội chiến đấu. Địch phản kích lần thứ ba, chúng điên cuồng mở đường tiến, đại đội bị thương vong nhiều, chỉ còn 17 người, bản thân Bế Văn Đàn cũng bị thương, nhưng đồng chí vẫn tiếp tục chiến đấu. Một khẩu trung liên của đơn vị không bắn được vì xạ thủ hy sinh. Khẩu trung liên của Chu Văn Pù cũng chưa bắn được vì không có chỗ đặt súng, tình thế hết sức khẩn trương, không ngần ngại Bế Văn Đàn chạy lại cầm 2 khẩu trung liên đặt lên vai mình và hô bạn bắn. Đồng chí Pù còn do dự thì Bế Văn Đàn đã nói: “Kẻ thù trước mặt, đồng chí có thương tôi thì bắn chết chúng nó đi”. Đồng chí Pù nghiêng răng nổ súng vào đội hình quân địch quật ngã hàng chục tên. Địch hoảng hốt bỏ chạy, đợt phản kích này của chúng bị bẻ gãy. Trong lúc lấy thân mình làm giá súng, đồng chí Bế Văn Đàn bị hai vết thương nữa và đã anh dũng hy sinh, hai tay vẫn còn ghì chặt súng trên vai mình. Tấm gương dũng cảm của đồng chí đã cổ vũ cán bộ, chiến sĩ trên toàn mặt trận hăng hái thi đua giết giặc lập công.

- Sau đó cho HS quan sát những bức hình sau: Bế Văn Đàn lấy thân mình làm giá súng .Hình - Tô Vĩnh Diện lấy thân mình chèn pháo.

* **Lưu ý:** Nên chú ý dành nhiều thời gian cho học sinh tiếp xúc với tư liệu lịch sử để hình thành các biểu tượng lịch sử.

- Cần tái hiện quá khứ đúng như nó đã tồn tại, tức là cần tôn trọng tính chân thực lịch sử.

"Một số biện pháp giúp học sinh hứng thú học tập phân môn lịch sử Lớp 5"

- Nếu chọn phương pháp kể chuyện mà yêu cầu HS kể lại chuyện, cần chống lại cách học thuộc lòng, từng câu từng chữ trong SGK của học sinh. Phải để học sinh kể lại câu chuyện lịch sử bằng chính ngôn ngữ của mình.

- Thời gian kể chuyện chỉ nên chiếm vài phút còn lại để giới thiệu tiểu sử, hoặc mô tả một hiện tượng tự nhiên hoặc xã hội,...

2.5 Trò chơi lịch sử

- Thường sử dụng ở phần củng cố bài, GV đưa ra một trò chơi ngắn gọn dưới dạng trắc nghiệm hoặc trả lời ngắn, kết hợp thi đua cộng điểm cho tổ học tập sẽ kích thích được hứng thú của HS.

- **Ví dụ:** Bài Nước nhà bị chia cắt: GV tổ chức cho HS chơi trò **Giải ô chữ** với từ khoá CỘT CỜ, sau đó cho xuất hiện hình ảnh cột cờ bên bờ Hiền Lương để khắc sâu cho HS thấy được khát vọng thống nhất của nhân dân hai miền Nam – Bắc.

- **Ví dụ 2:** Bài Chiến thắng lịch sử ĐBP, GV tổ chức cho HS chơi trò **Mảnh ghép bí mật** để đoán tên bức chân dung Đại tướng Võ Nguyên Giáp. Sau đó cho HS nêu những hiểu biết của mình về vị Đại tướng của nhân dân.

Như vậy, với mỗi dạng bài khác nhau, mỗi hoạt động khác nhau GV phải áp dụng những PPDH khác nhau, PPDH càng phong phú càng tạo được hứng thú cao cho HS.

2.6 Ứng dụng CNTT vào thiết kế các bài giảng lịch sử

- Hiện nay phần mềm Power point là phần mềm thông dụng và hiệu quả nhất trong việc đưa nguồn sử liệu đến với HS. Các em được quan sát thêm nhiều hình ảnh về sự kiện, thậm chí còn được xem các đoạn phim tư liệu chân thực về sự kiện đó. Điều đó sẽ giúp các em khắc sâu kiến thức lịch sử.

- Ngoài ra, có thể ứng dụng Power point để thiết kế các trò chơi học tập trong tiết học. Tất cả những hình ảnh, lược đồ, sơ đồ, đoạn phim tư liệu làm phương tiện trực quan phải rõ ràng, chính xác và làm nổi bật được nội dung bài dạy, nội dung tìm hiểu.

* **Ví dụ:** Khi sử dụng lược đồ nêu diễn biến chiến dịch Điện Biên Phủ hay bất kì trận đánh nào, chúng ta nên làm những mũi tên động, màu sắc phù hợp ở từng địa điểm quan trọng.

- Ngoài những phương tiện dạy học truyền thống đã rất quen thuộc đối với thầy cô giáo đứng lớp, qua những buổi chuyên đề ở cấp Quận, cấp trường và ngay tại lớp, chúng ta nhận ra rằng: Việc ứng dụng công nghệ thông tin để soạn giáo án luôn đem lại hiệu quả cao trong việc giảng dạy. Đặc biệt là đối với những môn Tự nhiên- Xã hội như lịch sử.

"Một số biện pháp giúp học sinh hứng thú học tập phân môn lịch sử Lớp 5"

* *Ví dụ:* Khi dạy bài "Bác Hồ đọc Bản tuyên ngôn độc lập", việc lồng một đoạn phim tư liệu về hình ảnh Bác đang đọc Bản tuyên ngôn độc lập với giọng nói ấm áp thân thương: "Tôi nói đồng bào có nghe rõ không?" cũng đủ để lại ấn tượng sâu sắc trong lòng học sinh, những thế hệ sau.

* Có thể nói ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy học Lịch sử mang lại hiệu quả rất lớn cho sự thành công của bài học.

III/ BIỆN PHÁP 3: DẠY HỌC THÔNG QUA CÁC HOẠT ĐỘNG NGOẠI KHOA, THAM QUAN DI TÍCH LỊCH SỬ, ĐỊA ĐIỂM VĂN HOÁ

Ngoại khoá lịch sử là một hình thức tổ chức dạy học ở trường phổ thông, có vai trò quan trọng trong việc góp phần thực hiện mục tiêu môn học. Các tri thức lịch sử HS tiếp nhận được không chỉ qua bài học trên lớp mà còn phải qua nhiều kênh thông tin khác, trong đó hoạt động ngoại khoá là một trong những kênh thông tin quan trọng.

Ngoại khoá lịch sử có nhiều hình thức như đọc sách, kể chuyện, nói chuyện lịch sử, trao đổi thảo luận, dạ hội lịch sử, tham quan di tích, bảo tàng, tổ chức trò chơi lịch sử... Trong khuôn khổ đề tài, tôi chỉ giới thiệu 3 hình thức tổ chức ngoại khoá dễ tổ chức và mang lại hiệu quả cao.

1. Tổ chức hoạt động ngoại khoá tại di tích lịch sử, bảo tàng, nhà truyền thống

Hình thức chủ yếu của hoạt động này là tham quan các di tích bảo tàng, tham gia các lễ hội truyền thống tại các di tích lịch sử. Để cho các hoạt động này được tiến hành có hiệu quả thì GV cần chuẩn bị chu đáo về địa điểm, thời gian, nội dung học tập, dự kiến công việc của từng HS, từng nhóm HS. Các hoạt động đề ra phải phù hợp với nội dung chương trình, tâm lí lứa tuổi HS, thường gắn với các ngày kỉ niệm lớn của dân tộc, ngày sinh các anh hùng dân tộc... Trong đó HS phải đóng vai trò chủ thể, GV đóng vai trò tổ chức, hướng dẫn, phát huy tối đa năng lực, sở thích của từng HS.

Hình thức tổ chức phải phong phú, hấp dẫn, có tính nghệ thuật, lôi cuốn đông đảo HS, tránh các báo cáo, diễn văn dài dòng. Trong quá trình tham quan di tích lịch sử, HS cần được tổ chức thực hiện các bài tập thực hành từ đơn giản đến phức tạp như quan sát, kể chuyện, miêu tả, ghi chép tài liệu.

* *Ví dụ:* Trong tiết học Lịch sử địa phương, GV có thể tổ chức cho HS tham quan các di tích văn hoá của địa phương như đình làng Hà Hồi; được dự lễ dâng hương Thành hoàng làng; được nghe các bậc cao niên kể về lịch sử hình thành của làng Hà Hồi. Ngoài ra, có thể tổ chức cho các em tham gia chơi các trò chơi dân gian truyền thống của làng như trò Vật cầu để tìm hiểu về giá trị nhân văn

và tinh thần thượng võ của trò chơi này. Kết thúc buổi ngoại khoá, có thể tổ chức cho các em trồng cây và vệ sinh quanh khu vực đình làng,...

2. Tổ chức ngoại khoá bằng trò chơi lịch sử

Trò chơi lịch sử là một hình thức ngoại khoá gọn nhẹ, dễ tổ chức và rất hấp dẫn đối với HS. Đây không chỉ là một hoạt động giải trí mà đòi hỏi người tham dự phải phát huy năng lực tư duy, trí thông minh để giải quyết các vấn đề đặt ra. Nếu trò chơi không đòi hỏi sự nỗ lực, không đòi hỏi sự hoạt động tích cực của tư duy thì trò chơi đó chưa đạt yêu cầu.

Có nhiều loại trò chơi lịch sử như “Thi đố vui kiến thức về lịch sử”, “Ô chữ”, “Trò chơi mật mã”, “Xúc xắc”, “Quay số”... Tuỳ vào tình hình thực tế của đơn vị mà trường hoặc tổ chuyên môn có thể tổ chức các loại trò chơi khác nhau. Hình thức Trò chơi lịch sử đặc biệt phù hợp với các dạng bài ôn tập. GV như *Rung chuông vàng*, *Theo dòng Lịch sử*, *Nhà sử học nhỏ tuổi*,...

Nhìn chung, nếu tổ chức tốt hoạt động ngoại khoá bằng trò chơi lịch sử sẽ giúp các em thấy được lịch sử trong sự phong phú và sinh động của nó, do đó sẽ góp phần nâng cao chất lượng giáo dục của môn học.

3. Dạ hội lịch sử

Dạ hội lịch sử là một hoạt động ngoại khoá có tính chất tổng hợp, thu hút tất cả HS trong lớp, trường tham dự.

Lực lượng tham gia dạ hội lịch sử thường có 2 nhóm, một số ít HS tham gia biểu diễn và đông đảo HS khác là khán giả. Đối với cả 2 nhóm, dạ hội lịch sử có tác dụng củng cố, làm sâu sắc, phong phú thêm nhiều tri thức khoa học và nghệ thuật, khơi dậy những cảm xúc làm cơ sở để giáo dục tình cảm, bồi dưỡng óc thẩm mỹ, gây hứng thú học tập bộ môn. Việc sử dụng tư liệu lịch sử, những tác phẩm lịch sử sân khấu không chỉ làm phong phú kiến thức mà còn rèn luyện năng lực độc lập làm việc, bồi dưỡng năng khiếu biểu diễn và cảm thụ nghệ thuật cho HS.

Chủ đề dạ hội lịch sử hiện nay rất phong phú: về lịch sử địa phương; các sự kiện, nhân vật lịch sử tiêu biểu được tổ chức kỉ niệm trong năm.

Nội dung, hình thức dạ hội lịch sử phải phong phú, đa dạng, sinh động, hấp dẫn và có sức thu hút đông đảo GV, HS tham gia. Ngày nay với việc hỗ trợ của các thiết bị nghe nhìn, trong đó có phần mềm trình diễn Power Point cùng với máy tính và đèn chiếu projector có vai trò rất quan trọng trong việc tổ chức dạ hội lịch sử.

Dạ hội lịch sử được tiến hành ở trong lớp học, hội trường hay ngoài sân bãi. Ánh sáng đèn của sân diễn kết hợp hài hoà với màn hình đèn chiếu projector với

những hình ảnh tĩnh, động, màu sắc, âm thanh cùng với các hiệu ứng đa dạng của phần mềm Power Point góp phần tái tạo bức tranh quá khứ và đem lại không khí lịch sử thật sự. Đây là một trong những yêu cầu quan trọng của dạ hội lịch sử.

* **Ví dụ:** Nhân kỉ niệm 19/5, có thể tổ chức dạ hội lịch sử với chủ đề "Kỉ niệm ngày sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh" cho HS của khối 5 hoặc toàn trường cùng tham gia.

Có thể thiết kế nội dung chương trình của buổi ngoại khoá gồm 6 phần sau đây:

1. Nói chuyện lịch sử: "Từ cảng Nhà Rồng đến tháng tám – Ba Đình": Phần này do giáo viên phụ trách, chủ yếu trình bày khái quát các giai đoạn hoạt động của Người từ khi rời bến cảng Nhà Rồng cho đến Cách mạng tháng Tám thành công và điểm qua những mốc lịch sử lớn cho đến khi Bác Hồ qua đời. Để thiết kế các slide minh hoạ cho phần này có thể dựa trên cơ sở bản đồ "Hành trình tìm đường cứu nước của Chủ tịch Hồ Chí Minh 1911 - 1941" do trung tâm bản đồ và tranh ảnh giáo dục phát hành và kết hợp sử dụng một số hình ảnh, đoạn phim tư liệu cần thiết về những hoạt động của Bác. Khi GV trình bày tới đâu thì trên bản đồ ở màn hình sẽ hiện lên hành trình cứu nước của Bác đến đó, nếu cần thiết có thể trình chiếu hình ảnh hay đoạn phim ngắn để minh hoạ.

2. Lên đường (khởi động): Là phần thi đầu tiên của các đội với nội dung thi chủ yếu đánh giá khả năng ghi nhớ và phản xạ trả lời nhanh, do đó cả câu hỏi và đáp án phải thật ngắn gọn. Mỗi đội có 30 giây để trả lời các câu hỏi của phần mình. Power Point có thể giúp thiết kế đồng hồ đếm ngược đúng 30 giây và lần lượt trình chiếu kịp thời các phương án trả lời của các đội.

3. Văn nghệ: Chọn khoảng từ 4-5 tiết mục được HS chuẩn bị, hoá trang chu đáo, có thể loại phong phú và phù hợp với chủ đề. Phần này có tác dụng lớn trong việc tạo nên không khí lịch sử cho buổi dạ hội và giúp các đội có thời gian chuẩn bị cho phần thi sau.

4. Lời ca dâng Bác: Là nội dung thi tìm hiểu tên tác giả, tác phẩm, của những bài hát nói về Bác Hồ. Power Point cho phép chèn một đoạn nhạc hay cả bài hát đồng thời có thể trình chiếu lời nhạc, đáp án (tác giả, tác phẩm) để đối chiếu với câu trả lời của các đội.

5. Nhận diện lịch sử: Là nội dung thi tìm hiểu về Bác Hồ thông qua những hình ảnh lịch sử. Các đội lần lượt có 3 lần để tuỳ chọn các con số từ 1 đến 10, mỗi con số liên kết với một hình ảnh (slide) về Bác Hồ với các dạng câu hỏi kèm theo: ảnh được chụp vào hoàn cảnh nào, ở đâu, khi nào, gắn liền với sự kiện gì?.... và đáp án.

6. Theo dòng lịch sử: Là nội dung thi đòi hỏi phải phán đoán để nhận biết nhanh, chọn phương án đúng về trình tự thời gian (a, b, c, hoặc d) của các bức ảnh chân dung Bác Hồ (được đánh số từ 1 đến 6 nhưng đã đảo lộn trình tự thời gian). Đội nào chọn đáp án đúng mới được quyền tiếp tục cuộc chơi bằng việc cử đại diện của đội trình bày bài hùng biện sao cho liên kết một cách hợp lý theo thứ tự 6 hình ảnh đó chọn trong thời gian 1 phút. Các đội có tất cả 3 phút để quan sát, trao đổi với nhau và chuẩn bị phương án trả lời. Ban giám khảo sẽ lần lượt chỉ định các đội trả lời và nhận xét cho điểm. Điểm chọn phương án đúng là hệ số 1 và điểm trình bày bài hùng biện là hệ số 3.

Tổ chức tốt dạ hội lịch sử không chỉ có tác dụng đối với HS trong trường mà còn ảnh hưởng lớn tới nhân dân địa phương. Nó là một biện pháp hiệu quả gắn nhà trường với xã hội.

Tóm lại, việc tổ chức hoạt động ngoại khoá môn lịch sử là một trong những biện pháp hữu hiệu để nâng cao chất lượng dạy học của bộ môn lịch sử ở trường phổ thông hiện nay. Qua các hoạt động ngoại khoá, chúng tôi nhận thấy hầu hết HS đều hứng thú tham gia, không khí của buổi sinh hoạt trở nên sinh động. Qua đó góp phần rèn luyện cho HS phát huy tối đa tư duy độc lập, sáng tạo của các em khi làm việc. Đây là cơ sở để sau này HS có phương pháp hoạt động thực tế năng động trong cuộc sống.

- Đoàn đội xã Hà Hải.

- Lưu giữ Quang Trung đại phá quân Thanh.

- Phim tư liệu về chiến thắng Hà Hồi - Ngọc Hồi - Đống Đa.

- Video lễ hội làng Hà Hồi.

CHUYÊN ĐỀ DẠY HỌC CHỦ YẾU

PHẦN THỰC HÀNH

Phim tư liệu: Quang Trung - Nguyễn Huệ

Câu hỏi: Đại bất chiến đồn địa Goch và địa địa địa địa?

Gợi ý trả lời:

+ Anh hùng Quang Trung

+ Địa điểm Hà Hồi - Ngọc Hồi - Đống Đa

Giáo viên giải thích: Sách thời, Bác Hồ muốn vận kinh yếu của chúng ta

"Đầu là phải biết sử"!

Chữ tướng ghe lịch sử của nhà Việt Nam".

At trong mỗi chúng ta đều tự hào, mình được sinh ra và lớn lên nên mảnh
đất quê hương - mảnh đất Ba Đình nhân loại. Đó là nơi chôn cất của
là người dân Thường Tín, vùng đất địa địa Việt Nam với nền văn minh
ngay nay đây.

[TRÍCH] **GIÁO ÁN LỊCH SỬ TIÊU BIỂU**

**Bài: QUANG TRUNG ĐẠI PHÁ QUÂN THANH
CHIẾN THẮNG HÀ HỒI - NĂM 1789**

I. MỤC TIÊU

- Sau bài học, học sinh nắm được:

Kiến thức:

- Diễn biến trận Quang Trung đại phá quân Thanh, chiến thắng Hà Hồi năm Kỷ Dậu (1789).

- Thấy được sự tài trí của vua Quang Trung - Nguyễn Huệ chỉ huy nghĩa quân Tây Sơn trong việc đánh bại quân Thanh.

Kỹ năng:

Thuật lại được diễn biến chiến thắng Hà Hồi năm Kỷ Dậu (1789) trên lược đồ.

Thái độ:

Tự hào về truyền thống anh hùng cách mạng, chống giặc ngoại xâm của dân tộc và nhân dân địa phương xã Hà Hồi, huyện Thường Tín.

Có trách nhiệm giữ gìn, chăm sóc di tích lịch sử địa phương; bảo vệ quê hương, đất nước.

II. ĐỒ DÙNG DẠY HỌC

- Bài giảng điện tử PowerPoint.
- Bản đồ xã Hà Hồi.
- Lược đồ Quang Trung đại phá quân Thanh.
- Phim tư liệu về chiến thắng Hà Hồi - Ngọc Hồi - Đống Đa.
- Video lễ hội làng Hà Hồi.

III. CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC CHỦ YẾU

A. GIỚI THIỆU BÀI

Phim tư liệu : Quang Trung - Nguyễn Huệ

Câu hỏi : Bài hát nhắc đến địa danh và anh hùng nào?

Gợi ý trả lời:

- + Anh hùng Quang Trung.
- + Địa danh Hà Hồi - Ngọc Hồi - Đống Đa

Giáo viên giới thiệu: Sinh thời, Bác Hồ muôn vàn kính yêu của chúng ta đã dạy:

"Dân ta phải biết sử ta"

Cho tường gốc tích nước nhà Việt Nam".

Ài trong mỗi chúng ta đều tự hào mình được sinh ra và lớn lên trên mảnh đất Thường Tín thân yêu - mảnh đất địa linh nhân kiệt. Dọc theo chiều dài của lịch sử, người dân Thường Tín cùng với dân tộc Việt Nam viết nên những trang sử vàng truyền thống.

Chính tại mảnh đất này đã sinh ra những danh nhân, anh hùng dân tộc và ghi dấu nhiều di tích lịch sử - văn hoá. Chúng ta tự hào có anh hùng dân tộc - danh nhân văn hoá thế giới Nguyễn Trãi, có chùa Đậu linh thiêng. Và hôm nay, trong tiết Lịch sử địa phương này chúng ta đến với một miền quê khoa bảng, thơ đình làng thiêng liêng, cổ kính cùng những cánh đồng thẳng cánh cò bay. Người dân nơi đây cần cù, chịu thương chịu khó và mến khách. Nơi ấy gắn liền với chiến công oanh liệt của vua Quang Trung đại phá quân Thanh qua bài: "**Chiến thắng Hà Hồi - Năm 1789**".

B. NỘI DUNG DẠY HỌC

NỘI DUNG	HOẠT ĐỘNG CỦA THẦY	HOẠT ĐỘNG CỦA TRÒ
1. Hoàn cảnh lịch sử	- GV cho 1 HS đọc tài liệu «Hà Hồi ... đánh quân Thanh». - GV yêu cầu HS thảo luận nhóm câu hỏi: + Vì sao quân Thanh sang xâm lược nước ta? Trước tình hình đó, Nguyễn Huệ đã làm gì? - GV gọi đại diện 1 nhóm trả lời - GV gọi các nhóm khác nhận xét, bổ sung. - GV nhận xét và nêu ý nghĩa của việc vua Quang Trung lên ngôi vua: Sự kiện anh hùng NGUYỄN HUỆ lên ngôi HOÀNG ĐẾ lấy hiệu là QUANG TRUNG có 2 ý nghĩa lớn: + Thể hiện lòng dân (vì anh hùng NGUYỄN HUỆ là người dân bình thường - Không quan quyền, chức tước, nên được mệnh danh là ANH HÙNG ÁO VẢI - CỜ ĐÀO), thể hiện sự đoàn kết của toàn dân tộc, chống lại ngoại bang. Lên ngôi, ông xưng là HOÀNG ĐẾ nhằm thể hiện sự độc lập, tự do cho nước nhà. Nói lên ý nghĩa từ đây nước NAM không còn lệ thuộc vào ngoại bang nữa. - GV yêu cầu 1 HS đọc SGK «Ngày 20 tháng chạp ... quân ta toàn thắng». - GV yêu cầu HS thảo luận theo nhóm để trả lời các câu hỏi: + Khi đến Tam Điệp, Quang Trung đã làm gì?	- 1HS đọc. - HS thảo luận. - 1 HS đại diện nhóm trả lời: + Cuối 1788, mượn cơ giúp nhà Lê, quân Thanh xâm lược nước ta. + Nguyễn Huệ lên ngôi Hoàng Đế, kéo quân ra Bắc đánh quân Thanh. - HS lắng nghe.
2. Diễn biến trận Quang		

Trung diệt
phá đồn
Hà Hồi và
đại phá quân
Thanh

+ Việc vua Quang Trung cho quân sĩ ăn Tết trước có tác dụng gì?

- GV gọi đại diện 1 nhóm trả lời

- GV gọi các nhóm khác nhận xét, bổ sung

GV chốt ý: Ngày 20 tháng Chạp năm Mậu Thân, Quang Trung chỉ huy nghĩa quân thần tốc ra đến Tam Điệp - Ninh Bình. Tại đây, quân sĩ được lệnh ăn Tết trước rồi chia thành 5 đạo quân theo 5 hướng bí mật xuất binh đánh quân Thanh. Việc vua cho quân sĩ ăn Tết trước để có thêm quyết tâm và chuẩn bị lực lượng tiến công bất ngờ.

- GV trích lời tuyên thệ của vua Quang Trung trước khi tiến công đồn Hà Hồi:

"Đánh cho để dài tóc

Đánh cho để đen răng

Đánh cho chúng chích luân bất phản

Đánh cho chúng phiến giáp bất hoàn

Đánh cho sĩ trì Nam quốc anh hùng chi hữu chủ".

Dịch nghĩa:

Đánh giặc Thanh để giữ gìn bản sắc dân tộc (Bản sắc tóc dài răng đen của người Việt). Đánh cho chúng bánh xe không quay lại nữa. Đánh cho chúng không còn mảnh áo giáp trở về. Đánh cho lịch sử biết rằng nước Nam anh hùng là có chủ.

- Chiếu lược đồ huyện Thường Tín, yêu cầu HS lên chỉ vị trí Hà Hồi trên lược đồ

- 1HS đọc, lớp theo dõi.

- HS thảo luận.

- HS đại diện nhóm trả lời.

- HS khác nhận xét, bổ sung.

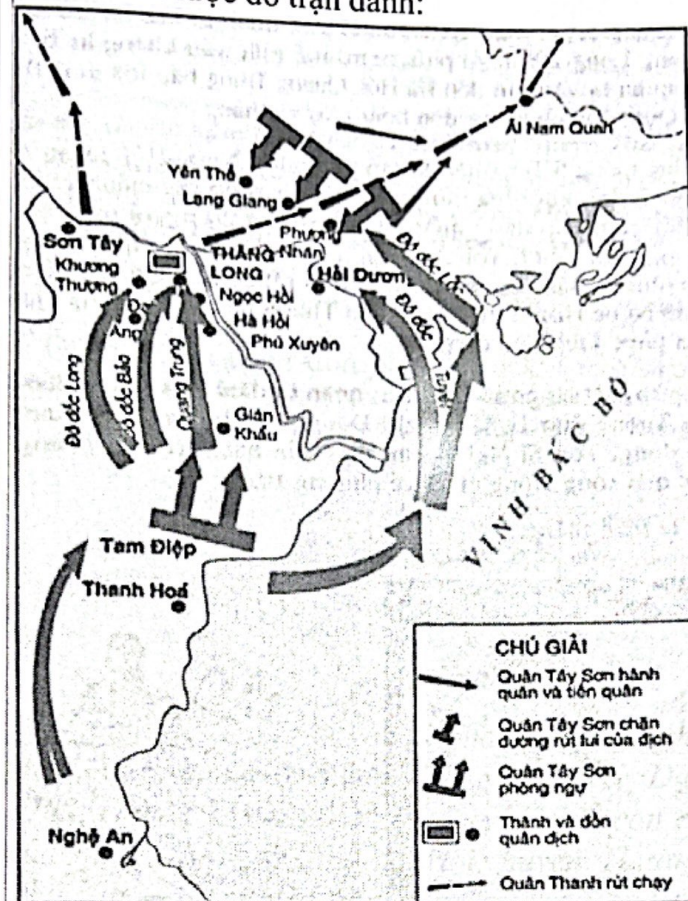
- HS lắng nghe.

- HS lắng nghe.

- Cả lớp quan sát lược đồ.

- 1HS lên chỉ vị trí Hà Hồi trên lược đồ.

- GV nêu kế hoạch phòng thủ của quân Thanh ở đồn Hà Hồi.
- GV chiếu lược đồ trận đánh:

- GV hỏi :
- + Em hãy trình bày kế hoạch tiến công của vua Quang Trung.
- GV chốt ý: *Quang Trung chia làm 5 đạo quân theo 5 hướng, bí mật xuất binh đánh quân Thanh ...*
- GV yêu cầu HS thảo luận nhóm để trả lời các câu hỏi:
- + Nêu thời gian, cách đánh, kết quả của trận đánh Hà Hồi?
- + Sau khi chiến thắng ở đồn Hà Hồi, vua Quang Trung đã làm gì?

- HS lắng nghe

- HS quan sát.

- HS trả lời.

- HS khác nhận xét, bổ sung.

- HS thảo luận

- HS đại diện 4 nhóm trả lời :

+ Đêm mùng 3 Tết năm Kỷ Dậu, ...

+ Ngay sau khi thắng giặc, vua Quang Trung cho quân dừng lại ở Hà Hồi chuẩn bị cho trận quyết chiến mới.

+ Nhân dân Hà Hồi giúp các quân sĩ như thế nào?

+ Khi nghe vua Quang Trung truyền lệnh, nhân dân Hà Hồi huy động các tấm ván ghép 3 tấm thành 1 bức. Lấy rơm đập nước quân ngoài thành lá chắn để công phá đồn giặc.

+ Quân ta tấn công đồn Ngọc Hồi khi nào? Kết quả ra sao?

+ Mờ sáng ngày mùng 5 Tết, quân ta tấn công đồn Ngọc Hồi. Tướng giặc Sâm Nghi Đống phải thắt cổ tự tử. Xác giặc chết chất thành gò đồng. Tôn Sĩ Nghị nhận được tin báo, hoảng sợ cùng đám tàn quân vượt qua sông Hồng chạy về phương Bắc. Quân ta toàn thắng.

***GV chốt ý:** Trong khi quân Thanh say sưa chè chén, đêm mùng 3 tháng Giêng năm Kỷ Dậu 1789, Quang Trung bất ngờ bao vây chặt căn cứ của quân Thanh ở đồn Hạ Hồi, huyện Thượng Phúc (nay là xã Hà Hồi, Huyện Thường Tín). Ngài bí mật cho quân vây kín làng Hà Hồi và cho bắc loa gọi hàng. Tiếng loa vừa dứt, quân sỹ Tây Sơn đã đồng loạt cất tiếng dạ ran vang dội. Tiếng dạ nhiều lần của quân ta được truyền đi truyền lại khiến quân Thanh ở đồn Hà Hồi tưởng như có mấy vạn người. Chúng rụng rời chân tay, hoảng sợ hồn xiêu phách lạc. Quân Thanh bị bao vây bất ngờ cuống quýt tranh nhau xin hàng. Số giặc còn lại hoảng loạn, bị quân Tây Sơn bắt và tiêu diệt. Thây chết đầy đồng. Nơi chôn xác giặc nay là cánh đồng mả nằm ở hai bên đường 71 giữa xã Văn Bình - Hà Hồi. Mờ sáng ngày mùng 5 Tết, quân ta tấn công đồn Ngọc Hồi. Quân Thanh bắn đại bác ra dữ dội, khói lửa mù mịt. Nhờ có các tấm lá chắn của nhân dân Hà Hồi, quân ta xông vào như vũ bão tiêu diệt đồn Ngọc Hồi - đồn Đống Đa. Tướng giặc là Sâm Nghi Đống phải thắt cổ tự tử, xác giặc chết chất thành gò đồng. Quân ta toàn thắng.

- HS lắng nghe.

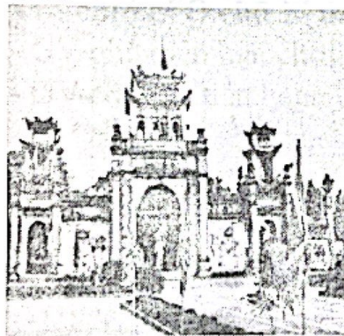
3. Nguyên nhân thắng lợi - Ý nghĩa lịch sử
a/ Nguyên nhân thắng lợi

- Hỏi: Nguyên nhân làm nên chiến thắng Hà Hồi?
- GV cho HS khác nhận xét.
- GV nhận xét, chốt lại ý đúng.
- GV hỏi: Lòng quyết tâm đánh giặc của Quang Trung và quân sĩ được thể hiện như thế nào?
- GV cho HS khác nhận xét.
- GV nhận xét, chốt lại ý đúng.
- GV hỏi: Vậy theo em, vì sao quân ta đánh thắng được quân Thanh?
- GV cho HS khác nhận xét.
- GV nhận xét, chốt lại ý đúng.
- GV rút ra nguyên nhân thắng lợi.

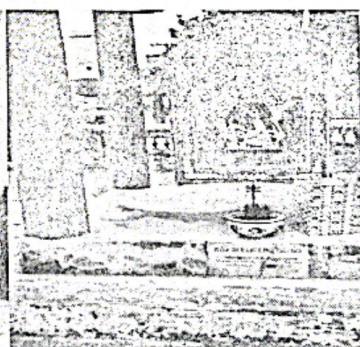
- Hỏi : Chiến thắng Hà Hồi năm 1789 có ý nghĩa gì?

- GV yêu cầu 1 HS đọc to phần Bài học trong SGK.

* Chiếu đoạn Clip về các dấu tích lịch sử chiến thắng Hà Hồi tháng Giêng năm Kỷ Dậu 1789 do vua Quang Trung lãnh đạo cùng với hình ảnh về truyền thống văn hóa, cách mạng quê hương Hà Hồi.

Đình làng Hà Hồi

Nhà bia vua Quang Trung

- HS trả lời :
+ Chọn đánh vào dịp Tết Nguyên Đán, tấn công và đánh đồn vào lúc nửa đêm.
+ Lựa chọn cách đánh phù hợp.

- HS trả lời:
+ Hành quân từ Nam ra Bắc.
+ Đánh giặc vào đúng dịp Tết Nguyên Đán.

- HS trả lời:
+ Quân ta đoàn kết, dũng cảm một lòng đánh giặc.
+ Nhà vua sáng suốt chỉ huy.
+ Nhân dân Hà Hồi giúp đỡ.

- HS lắng nghe.

b/ Ý nghĩa lịch sử

- HS trả lời:
Chiến thắng Hà Hồi là một trong những trận bao vây bức hàng nhanh gọn, kỳ diệu nhất, giòn giã nhất của phong trào nông

dân Tây Sơn.

- 1 HS đọc

Đường Thiên Lý

Đồng Mô

- Hỏi:

+ Các em biết gì về đình Hà Hồi?

+ Em đã làm gì trong ngày hội làng?

- GV mở rộng thêm về các di tích lịch sử địa phương và tấm gương tiêu biểu của xã Hà Hồi bằng hình ảnh.

GV chốt ý: Hà Hồi là miền quê văn hiến, nơi đây có nhiều di tích lịch sử như Đình làng Khê Hồi , Đình làng Phú Cốc. ? (Để xem lại nhé)..nhiều người con của quê hương thi đỗ đại khoa: Ông Từ Đạm, Từ Thiệp. Hà Hồi tự hào có Giáo sư Từ Giấy, Phó Thủ tướng Nguyễn Khánh ; có nhiều học sinh thi đỗ đại học qua các năm v.v...

Trò chơi : “Ô chữ bí mật”

- GV phổ biến luật chơi.

- GV cho lớp tiến hành chơi trò chơi.

- GV công bố kết quả.

T	Ô	N	S	Ĩ	N	G	H	I		
				C	Ồ	Đ	À	O		
N	G	U	Y	Ê	N	K	H	Á	N	H
		Đ	Ỗ	N	G	M	Ỏ			
				T	Ừ	G	I	Ã	Y	

Câu 1 (Gồm 9 chữ cái): Kẻ cầm đầu 29 vạn quân xâm lược Mãn Thanh là ai?

Câu 2 (Gồm 5 chữ cái): Điền tiếp 2 chữ thích hợp vào câu sau: Quang Trung được mệnh danh là ANH HÙNG ÁO VẢI.....

Câu 3 (Gồm 11 chữ cái): Sinh ra từ quê hương Hà Hồi, ông được nhà nước bầu làm Phó Thủ tướng Chính phủ, ông là ai?

- HS xem Clip.

- HS trả lời.

- HS lắng nghe

- HS lắng nghe.

- Cả lớp chơi trò chơi

- HS lắng nghe

- TÔN SĨ NGHI.

la - CỜ ĐÀO.

C. CÙNG CỎ - DẶN DÒ

	Câu 4 (Gồm 6 chữ cái): Địa danh trên quê hương Hà Hồi là nơi chôn xác giặc Thanh? Câu 5 (Gồm 6 chữ cái): Người con của quê hương Hà Hồi được bình chọn là "<i>Nhà dinh dưỡng xuất sắc nhất Châu Á và Thái Bình Dương</i>", ông là ai? Ô CHỮ HÀNG DỌC (Gồm 5 chữ cái): Đây là địa danh gắn liền với chiến thắng của vua Quang Trung đại phá quân Thanh năm 1789? GV: + Là người con của quê hương, sau khi học bài : Chiến thắng Hà Hồi 1789 con có cảm nhận gì? + Là học sinh, con cần có trách nhiệm gì với quê hương, đất nước? GVKL: Hà Hồi - một địa danh lịch sử của quê hương Thường Tín - thành phố Hà Nội được mọi người biết đến từ chiến thắng mùa xuân năm Kỷ Dậu 1789, vua Quang Trung đại phá quân Thanh. Chúng ta vô cùng tự hào là người con của quê hương. Chúng ta hãy cùng nhau gìn giữ và phát huy truyền thống lịch sử văn hoá cách mạng của quê hương Hà Hồi ngàn năm văn vật.	- NGUYỄN KHÁNH. - ĐỒNG MÔ. - TỬ GIẤY - HÀ HỒI. - HS trả lời: Tự hào về truyền thống yêu nước cách mạng, di tích lịch sử của địa phương; yêu quê hương ... - HS trả lời: Học giỏi, chăm sóc và giữ gìn các di tích lịch sử văn hóa, lớn lên xây dựng quê hương giàu đẹp hơn ...
--	--	--

CHƯƠNG IV: KẾT QUẢ

Sau gần một năm học áp dụng các phương pháp dạy học tích cực vào dạy học phân môn Lịch sử, tôi đã nhận thấy những hiệu quả rõ ràng đối với bản thân GV và các em HS

1/ Đối với GV:

- Khi nghiên cứu tư liệu để giảng dạy mỗi bài học, tôi đã có thêm được nhiều kiến thức lịch sử quý giá; hơn thế nữa, tôi cảm thấy xúc động, tự hào hơn về lịch sử dân tộc Việt Nam nói chung và của quê hương Thường Tín nói riêng. Điều đó càng thôi thúc tôi phải truyền tinh thần ấy cho các em HS.

- Mặt khác, việc nghiên cứu đề tài đã trang bị cho tôi nhiều PPDH hay, giúp tôi thêm vững vàng về chuyên môn. Chính vì vậy trong các đợt Hội giảng cấp trường, hay các tiết dạy chuyên đề tôi đều được BGH đánh giá tốt. Và trong Hội thi "Giáo dục truyền thống lịch sử văn hoá và cách mạng huyện Thường Tín" năm 2015, tôi đạt giải nhất.

2/ Đối với HS

Qua gần một năm học áp dụng các phương pháp dạy học mới, tôi nhận thấy HS lớp 5 do tôi chủ nhiệm đã có sự thay đổi rõ rệt, đặc biệt là sự thay đổi về hứng thú đối với môn Lịch sử: Các em reo lên sung sướng khi được chuyển sang tiết học Lịch sử; có nhiều em thích tự tìm tài liệu về bài học trên mạng, nhiều em tự vẽ tranh về nhân vật được GV kể, một số em nữ còn có ý tưởng sẽ tham gia Thanh niên xung phong nếu đất nước có chiến tranh (sau khi được học bài Đường Trường Sơn); ...

Tôi đã sử dụng một "test" đánh giá kết quả về hứng thú học tập Lịch sử của nhóm đối tượng nghiên cứu 37 em HS lớp 5 để kiểm chứng, kết quả nhận được như sau:

Thích học	Bình thường	Không thích
34/ 37 em (91,8%)	3/ 37 em (9,2%)	0

Như vậy số lượng HS hứng thú với môn học đã tăng hơn 59,4% so với đầu năm học.

Hơn thế nữa chất lượng môn học cũng được nâng cao hơn:

Chất lượng bài kiểm tra khảo sát phân môn Lịch sử giữa học kì 2

Giỏi	Tỉ lệ	Khá	Tỉ lệ	TB	Tỉ lệ	Yếu	Tỉ lệ
20	54%	14	37,8%	3	11,2%	0	0

“Một số biện pháp giúp học sinh hứng thú học tập phân môn lịch sử Lớp 5”

So với chất lượng khảo sát đầu năm tỉ lệ HS khá giỏi đã được nâng lên. Ở câu trả lời tự luận, một số HS bộc lộ khả năng viết khá tốt. Tuy nhiên, tôi nhận thấy khả năng diễn đạt nói của các em còn nhiều hạn chế, các em còn rụt rè, thiếu tự tin khi tham gia giao lưu ngoại khoá trả lời câu hỏi. Đây là vấn đề khó khăn tiếp theo được đặt ra để tôi tiếp tục suy nghĩ và tìm ra các biện pháp khắc phục trong những năm học tới.

C: KẾT LUẬN CHUNG - ĐỀ XUẤT

1/ Kết luận chung

Dạy học Lịch sử là một nhiệm vụ vô cùng quan trọng, bởi nó gắn liền với mục tiêu hình thành, bồi đắp tình cảm yêu mến lịch sử dân tộc, góp phần vào quá trình hình thành nhân cách ở HS.

Để làm tốt được nhiệm vụ này, người GV phải tìm cách phát huy tính tích cực của học sinh khi dạy học bằng cách phối hợp các phương pháp và các hình thức tổ chức dạy học lịch sử thật đa dạng. Muốn làm được điều đó, giáo viên phải thực hiện: Nắm vững chương trình, nắm vững đặc trưng phương pháp bộ môn; sưu tầm tư liệu, tranh ảnh để minh họa; chuẩn bị cơ sở vật chất cho việc dạy học; thiết kế nhiều hoạt động học tập vui vẻ, bổ ích,... Có như vậy học sinh mới hứng thú, tạo hiệu quả cao trong những tiết lịch sử.

2/ Một số ý kiến đề xuất:

* Đối với Sở - Phòng Giáo dục:

- Cung cấp bộ tư liệu dạy học môn Lịch sử lớp 5 cho GV tiểu học.
- Cần tạo điều kiện trang bị cho nhà trường các bộ tranh ảnh lịch sử dạng dùng cho tiểu học, các trích đoạn phim tư liệu về các chiến dịch; và đặc biệt là hệ thống máy tính, máy chiếu Projector để chúng tôi có thể cung cấp nguồn sử liệu cho các em học tập một cách hiệu quả nhất.

* Đối với nhà trường:

- Cần tổ chức nhiều đợt ngoại khoá tham quan các bảo tàng, di tích lịch sử các em HS được học tập từ thực tế.

Những biện pháp được trình bày trên đây đã được đúc kết kinh nghiệm từ quá trình tôi làm giáo viên giảng dạy 20 năm, được công tác trong một môi trường làm việc nghiêm túc, chuyên nghiệp và cụ thể là trên thực tế kết quả học sinh của lớp mình. Qua từng giai đoạn học, tôi nhận thấy thầy và trò hiểu nhau hơn. Bản thân các em trong tiết học lịch sử luôn có sự mạnh dạn tin tưởng đưa ý kiến, câu hỏi thắc mắc của mình đến cho thầy, cho các bạn trong lớp. Điều này càng làm tôi phải không ngừng tìm tòi, nghiên cứu kiến thức trước khi giải đáp cho các em. Đó còn là động lực để tôi tiếp tục hoàn thiện tốt vai trò của người giáo viên trong thời đại mới.

Tôi rất thấm thía câu nói của Bác : " Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội phải có những con người xã hội chủ nghĩa". Chúng ta cũng vậy: "Muốn có học trò tốt, người thầy phải luôn là tấm gương sáng đối với các em."

Tôi xin cam đoan, đề tài do tôi tự nghiên cứu, không sao chép của đồng nghiệp.

Người viết

C: KẾT LUẬN CHUNG - ĐỀ XUẤT

1/ Kết luận chung

Dạy học Lịch sử là một nhiệm vụ vô cùng quan trọng, bởi nó gắn liền với mục tiêu hình thành, bồi đắp tình cảm yêu mến lịch sử dân tộc, góp phần vào quá trình hình thành nhân cách ở HS.

Để làm tốt được nhiệm vụ này, người GV phải tìm cách phát huy tính tích cực của học sinh khi dạy học bằng cách phối hợp các phương pháp và các hình thức tổ chức dạy học lịch sử thật đa dạng. Muốn làm được điều đó, giáo viên phải thực hiện: Nắm vững chương trình, nắm vững đặc trưng phương pháp bộ môn; sưu tầm tư liệu, tranh ảnh để minh họa; chuẩn bị cơ sở vật chất cho việc dạy học; thiết kế nhiều hoạt động học tập vui vẻ, bổ ích,... Có như vậy học sinh mới hứng thú, tạo hiệu quả cao trong những tiết lịch sử.

2/ Một số ý kiến đề xuất:

*** Đối với Sở - Phòng Giáo dục:**

- Cung cấp bộ tư liệu dạy học môn Lịch sử lớp 5 cho GV tiểu học.
- Cần tạo điều kiện trang bị cho nhà trường các bộ tranh ảnh lịch sử dạng dùng cho tiểu học, các trích đoạn phim tư liệu về các chiến dịch; và đặc biệt là hệ thống máy tính, máy chiếu Projector để chúng tôi có thể cung cấp nguồn sử liệu cho các em học tập một cách hiệu quả nhất.

*** Đối với nhà trường:**

- Cần tổ chức nhiều đợt ngoại khoá tham quan các bảo tàng, di tích lịch sử các em HS được học tập từ thực tế.

Những biện pháp được trình bày trên đây đã được đúc kết kinh nghiệm từ quá trình tôi làm giáo viên giảng dạy 20 năm, được công tác trong một môi trường làm việc nghiêm túc, chuyên nghiệp và cụ thể là trên thực tế kết quả học sinh của lớp mình. Qua từng giai đoạn học, tôi nhận thấy thầy và trò hiểu nhau hơn. Bản thân các em trong tiết học lịch sử luôn có sự mạnh dạn tin tưởng đưa ý kiến, câu hỏi thắc mắc của mình đến cho thầy, cho các bạn trong lớp. Điều này càng làm tôi phải không ngừng tìm tòi, nghiên cứu kiến thức trước khi giải đáp cho các em. Đó còn là động lực để tôi tiếp tục hoàn thiện tốt vai trò của người giáo viên trong thời đại mới.

Tôi rất thấm thía câu nói của Bác :” Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội phải có những con người xã hội chủ nghĩa”. Chúng ta cũng vậy: “Muốn có học trò tốt, người thầy phải luôn là tấm gương sáng đối với các em.”

Tôi xin cam đoan, đề tài do tôi tự nghiên cứu, không sao chép của đồng nghiệp.

Người viết

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- ❖ Sách giáo khoa Lịch sử lớp 5
 - NXB Giáo dục
 - ❖ Tập tài liệu Lịch sử truyền thống cách mạng địa phương...
 - Ban Thường Vụ huyện ủy Thường Tín -
 - ❖ Thường Tín đất danh hương
 - Sở văn hóa thông tin Hà Tây -
 - ❖ Tư liệu website <http://thuongtin.hanoi.gov.vn/>
-